

Aktiv integration af unge med helbredsproblemer eller handicap

Resumé

Indledning

I denne undersøgelse fra Eurofound ses der nærmere på situationen for unge med helbredsproblemer eller handicap i 11 lande (Danmark, Finland, Frankrig, Tyskland, Irland, Nederlandene, Polen, Portugal, Slovakiet, Spanien Det Forenede Kongerige) og på EU-plan. Der lægges særlig vægt på at vurdere gennemførelsen af politiske foranstaltninger for aktiv integration på nationalt plan. En aktiv integrationspolitik søger at integrere foranstaltninger med hensyn til tre grundpiller – tilstrækkelig indkomst, rummelige arbejdsmarkeder og adgang til tjenesteydelser af høj kvalitet – for de personer, der befinder sig længst væk fra arbejdsmarkedet. Hovedformålet med forskningen er at finde ud af, hvordan de politiske foranstaltninger er blevet gennemført med henblik på at mobilisere unge med helbredsproblemer eller handicap til at gå fra inaktivitet til beskæftigelse. Undersøgelsen er baseret på 44 forskellige og innovative casestudier af god praksis. På baggrund af casestudierne har man sammenfattet karakteristiske træk ved tjenesteudbydere, deres erfaringer og de succeskriterier, der ligger til grund for deres projekter og udarbejdet konklusioner, som kan finde anvendelse i hele EU. Nogle af casestudierne vedrører specielt mental sundhed, et spørgsmål, der giver anledning til voksende bekymring i hovedparten af de undersøgte lande. Særlig opmærksomhed rettes mod de igangværende debatter om reformer på nationalt plan.

Politisk kontekst

Unge i EU med helbredsproblemer eller handicap har vanskeligt ved at få adgang til beskæftigelse. De begrænsede oplysninger, der foreligger om denne gruppe, peger på en meget lav beskæftigelsesfrekvens og et stigende antal, der modtager invaliditetsydelse og andre ydelser, enten direkte efter skolen eller tidligt i deres arbejdsliv. Det er vanskeligt at finde statistiske data om denne gruppe – beskæftigelsesstatistikker dokumenterer ikke unges sundhedstilstand, ligesom det ikke er let at

udlede oplysninger om unges beskæftigelsesstatus af sundheds- eller handicapstatistikker.

En række politikker på EU-plan er relevante for den situation, som unge med helbredsproblemer eller handicap befinder sig i, men den vigtigste er tilgangen med aktiv integration. Aktiv integration har imidlertid en begrænset reference til disse unge, hvis den foruden tilstrækkelig indkomst, rummelige arbejdsmarkeder og adgang til tjenesteydelser af høj kvalitet ikke også omfatter uddannelse og livslang læring. Uddannelse er et helt afgørende område for unge, der står over for at skulle overgå til beskæftigelse. Andre politikker, f.eks. vedrørende beskæftigelse, forskelsbehandling og personer med handicap, kan også være relevante, men er ikke specifikt målrettet mod unge med helbredsproblemer eller handicap.

Væsentlige konklusioner

Lovgivning og programmer på nationalt plan

Forskningen har afdækket 144 retsakter og 117 relevante programmer i medlemsstaterne, som vedrører mere end én af grundpillerne i aktiv integration. Det er imidlertid klart, at de fleste af disse initiativer kun til dels var inspireret af den aktive integrationspolitik på EU-plan, selv om bestemmelserne og aktiviteterne i denne forbindelse er i overensstemmelse hermed. Det fremgår desuden også, at der på tværs af medlemsstaterne er stor forskel på, i hvor høj grad disse foranstaltninger er målrettet mod unge med handicap eller helbredsproblemer.

Der fremkommer en række vigtige emner på grundlag af undersøgelsen.

- Der er en tendens til at imødekomme behovene blandt personer med helbredsproblemer eller handicap med generelle tjenester i stedet for specialiserede tjenester.

- Beskyttede tjenester spiller stadig en vigtig rolle i en række lande.
- Fokus på overgangen fra skolebaserede til beskæftigelsesbaserede systemer er et vigtigt og produktivt middel til at tage fat på disse unges problemer.
- Incitamenter, enten i form af støtte til arbejdsgivere eller beskæftigelseskvoter, er forholdsvis almindelige, selv om unge er underrepræsenterede i de fleste kvotesystemer.
- Støtten til tjenester er under pres i mange lande på grund af den økonomiske krise.

God praksis

Der kan udledes en række principper af casestudierne.

- En integreret tilgang til udvikling af færdigheder, uddannelse og jobformidling er nødvendig for overgangen til beskæftigelse.
- Efter uddannelse skal der sikres en hurtig formidling af et reelt job, hvis fremdriften skal fastholdes, og færdighederne skal forblive relevante.
- Den enkelte skal sættes i stand til at tage kontrol over sin egen karriere for at foretage reelle valg med hensyn til, i hvilken retning den skal gå.
- Arbejdsgivere har behov for støtte til ansættelse, uddannelse og fastholdelse af ansatte med handicap.
- Alle projekter bør i sidste ende sigte mod at give dem, der er i stand til og interesseret i at deltage på arbejdsmarkedet, mulighed for det.
- Gode projekter udvikles over tid for at være i overensstemmelse med strategien for aktiv integration.

Det fremgår klart, hvad der fungerer med hensyn til integrationen af unge med helbredsproblemer eller handicap, og også, hvilke vanskeligheder der er forbundet med at opnå en sådan integration. God praksis er kendetegnet ved en række elementer, f.eks. at anlægge en proaktiv tilgang, tilvejebringe fleksible ydelser, fremme en bedre overgang fra skole til arbejde og anlægge en tilgang med adgangsveje til beskæftigelse.

De centrale spørgsmål, der blev afdækket i casestudierne, omfatter følgende:

- aktiv integration havde kun en begrænset indflydelse på projekternes udformning og gennemførelse og da kun i nogle lande
- initiativer, der kombinerede foranstaltninger under mere end én grundpille, var normalt de mest vellykkede
- gennemførelse af politikker for aktiv integration kræver et godt samarbejde mellem tjenesterne under de fire grundpiller (herunder uddannelse) – dette er vanskeligt at opnå.

Politiske anbefalinger

- Unge med helbredsproblemer eller handicap bliver på nuværende tidspunkt overset af både politik og praksis. Der er behov for at rette fokus mod dem.
- Dataindsamling og rapportering bør forbedres betydeligt.
- Spørgsmålet om mentale sundhedsproblemers rolle som en faktor i målgruppens sociale udstødelse bør behandles mere effektivt.
- Der er behov for at udvikle nye politikredskaber for at nå ud til målgruppen.
- Systemerne til levering af tjenester skal være meget bedre integreret for at sikre en aktiv integration.
- Der er behov for en fælles indsats mellem de vigtigste myndigheder og andre aktører, for at den aktive integration kan blive vellykket.
- Der er behov for, at politik og praksis lærer af den foreliggende viden. Den "blødere" viden fra casestudier giver indsigt i, hvad der fungerer, og hvad der bør indgå i forbedringen af de politiske foranstaltninger.
- Både politik og praksis bør tage hensyn til en række centrale faktorer – først og fremmest den økonomiske uro i det meste af Europa. Unge med helbredsproblemer er særligt sårbare, og der er behov for foranstaltninger til at skabe arbejdskraftundersøgelser for denne gruppe.

Yderligere oplysninger

Yderligere oplysninger fås ved henvendelse pr. e-mail til Anna Ludwinek, forskningsmedarbejder, alu@eurofound.europa.eu